

ECKLE v. ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

(Eur. Court H.R., 15. 7. 1982, Series A no. 51)

[Hans Eckle in njegova žena Marianne sta bila nemška državljana, rojena 1926 in 1935. Hans Eckle je bil lastnik podjetja, ki je dobavljalo gradbeni material in priskrbelo ustrezna gradbena zemljišča na kredit. V njem je delal skupaj s svojo ženo. Ustrezni kapital so zagotovili zasebniki, ki jim je bila za zavarovanje ponujena hipoteka. Dejavnosti podjetja so bile predmet treh različnih kazenskih postopkov, in sicer v Trierju, Saarbrücknu in Kölnu.

Leta 1959 je pričel državni tožilec v Trierju predhodno preiskavo, saj je zakonca Eckle sumil, da sta sklenila vrsto poslov, ki so temeljili na lažnih obljubah, kakor tudi, da sta si posojila prigrjolufala na podlagi prikazovanja lažnih podatkov. Obravnava se je pričela 11. 11. 1970. Marca 1972 je Deželno sodišče v Trierju zakonca zaradi goljufije obsodilo na zaporno kazen. Pritožba na Zvezno vrhovno sodišče je bila zavrnjena februarja 1976. Pritožila sta se tudi na Zvezno ustavno sodišče, kjer sta zlasti opozarjala na dolžino postopkov, vendar je to sodišče tožbo zavrglo.

Na podlagi preiskave, ki se je pričela leta 1963, sta bila zakonca pred Deželnim sodiščem v Saarbrücknu obsojena za kazniva dejanja goljufije, najprej oktobra 1967, nato pa še v letih 1970 in 1971.

V letu 1967 je Državno tožilstvo v Kölnu uvedlo preiskavo na podlagi podobnih sumov, vendar je bil primer septembra 1977 zaprt zaradi nepomembnosti potencialne kazni glede na zagrožene kazni iz ostalih dveh postopkov v Trierju in Saarbrücknu.

Novembra 1977 je Deželno sodišče v Trierju izreklo skupno zaporno kazen v višini sedem let za Hansa Eckla ter dve leti in osem mesecev za njegovo ženo. Apelacijsko (pritožbeno) sodišče v Koblenzu je 23. 1. 1978 zavrnilo pritožbo zoper odločitev Deželnega sodišča.

Hans in Marianne Eckle sta se 27. 12. 1977 obrnila na Evropsko komisijo za človekove pravice. Pritožila sta se nad dolžino kazenskih postopkov, ki so zoper njiju potekali v Trierju, Saarbrücknu in Kölnu, ter menila, da sta bila žrtvi kršitve pravice biti slišan v razumnem roku iz 1. odstavka 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah. Komisija je glede na dolžino postopkov 10. 5. 1979 razglasila pritožbo kot dopustno. Podala je soglasno mnenje, da je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena Konvencije.]

1.-70. [...]

Pravna vprašanja

I. Domnevna kršitev 1. odstavka 6. člena Konvencije

71. Komisija menila, da je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena. [...]

Vlada je priznala, da so bili postopki na določenih stopnjah nerazumno dolgi.

A. Dolžina postopkov

72. Pritožnika sta trdila, da se je postopek v Trierju pričel novembra 1959 in se končal šele 24. 11. 1977, ko je Deželno sodišče v Trierju izreklo skupno kazen.

Na zaslišanjih je Vlada trdila, da so postopki potekali od 7. 10. 1964 (preiskava posestva zakoncev) do 19. 2. 1976 (sodba Zveznega sodišča). Komisija je glede navedenega soglašala s končnim datumom, ne pa tudi z začetnim. Po njenem mnenju je potrebno upoštevati kot začetni datum obdobja najkasneje 1. 1. 1961.

Po mnenju pritožnikov in Komisije so se postopki v Kölnu pričeli 25. 4. 1967 na podlagi odredbe za preiskavo in zaseg predmetov, ki je bila izdana zoper gospoda in gospo Eckle. Vlada je želela pred Sodiščem ta datum pomakniti na 11. 5. 1967, ko je bila odredba dejansko izvršena. Glede konca roka so Vlada, Komisija in pritožnika soglašali. To naj bi bil 21. 9. 1977, dan, ko so bili postopki ustavljeni.

1. Začetek upoštevanega obdobja

73. V kazenskih zadevah prične razumni rok iz 1. odstavka 6. člena Konvencije teči, kakor hitro je oseba obdolžena. To se lahko zgodi dolgo predno pride zadeva na sodišče: npr. na dan aretacije, na dan, ko se določi obravnava pred sodiščem, ali na dan pričetka predhodne preiskave.

Za potrebe Konvencije lahko obdolžitev pojmuje kot „uradno obvestilo, dano posamezniku s strani odgovorne uradne osebe, da naj bi storil neko kaznivo dejanje“.

74. Na podlagi uporabe teh meril je Sodišče glede na dejstva v primeru ocenilo, da dan začetka postopkov pred sodiščem v Trierju, kot sta ga podala pritožnika, ni pravilen, saj preiskava z dne 28. 10.

1959 ni vodila do nobenih nadaljnjih uradnih postopkov. Državni tožilec je primer zaprl, ko je prijel ustrezna obvestila o cenah gradbenega materiala. Niti policija niti državni tožilec nista izpraševala nikakršnih prič ali zakoncev Eckle. Prava predhodna preiskava se je začela šele avgusta 1960, ko je bilo nekaj prič izprašanih v zvezi z domnevami zoper gospoda Eckla. Namen teh razgovorov ni bil ugotoviti, ali je predhodna preiskava potrebna, temveč so že sami po sebi predstavljali njen del.

Ker Sodišče ni moglo točno ugotoviti, kdaj sta zakonca izvedela za preiskavo, je soglašalo z mnenjem Komisije in kot začetno točko roka določilo 1. 1. 1961.

Sodišče ne soglaša z mnenjem Vlade, da bi bilo potrebno ločiti postopka zoper gospoda in gospo Eckle, saj preiskava ni kazala, da je usmerjena samo zoper gospoda Eckla.

75. V primeru postopkov v Kölnu pa je Sodišče menilo, da je to dan, ko je bila odredba za preiskavo dejansko izvršena (soglašalo je z mnenjem Vlade).

2. Konec upoštevanega obdobja

76. Ko je govora o koncu obdobja, se upoštevajo vsi postopki, vključno s pritožbenimi.

77. V postopkih v Trierju je bilo potrebno v skladu s sodbo Zveznega vrhovnega sodišča izreči enotno kazen, upoštevajoč sodbe, ki jih je izreklo Deželno sodišče v Saarbrücknu. Po sodbi Zveznega vrhovnega sodišča pritožnika nista bila v položaju, da bi lahko izračunala velikost kazni. Vedela sta le, da bo skupna kazen manjša od vsote obeh kazni, ki sta ju izrekli deželni sodišči. V sodbi ni mogoče govoriti o določnosti, dokler ni kazen dokončno opredeljena (primer Ringeisen Eur. Court H.R., 16. 7. 1971). V danem primeru se je obdobje zaključilo šele 23. 1. 1978, ko je Apelacijsko (pritožbeno) sodišče v Koblenzu izreklo svojo sodbo, ki je vsebovala izrečeno skupno kazen.

78. Postopki v Kölnu so se končali 21. 9. 1977, ko je Deželno sodišče odredilo ustavitev pregona.

3. Sklep

79. Dolžina obdobja, ki ga je potrebno upoštevati, je sedemnajst let in tri tedne (od 1. 1. 1961 do 23. 1. 1978) glede dolžine postopka v Trierju in deset let, štiri mesece in deset dni v primeru postopka v Kölnu (11. 5. 1967 do 21. 9. 1977).

Glede na dejstvo, da sta pritožnika s svojo nezakonito dejavnostjo nadaljevala tudi v teku preiskave v Trierju, je Vlada Sodišče zaprosila, naj od celotne dolžine odšteje čas, ko je prišlo do novih kaznivih dejanj.

Sodišče meni, da gre za zgolj za eno izmed okoliščin, ki se upoštevajo pri presoji razumnosti roka.

B. Razumnost dolžine postopkov

1. Postopek v Trierju

80. Razumnost dolžine postopka je potrebno presojati za vsako stopnjo posebej glede na posebne okoliščine. Pri takšnem mnenju je Sodišče upoštevalo zapletenost primera, ravnanje pritožnikov in ravnanje sodnih oblasti.

Pri tako dolgem časovnem obdobju (sedemnajst let glede postopka v Trierju in deset let glede postopka v Kölnu) je razumnost roka ponavadi presežena (gre za kršitev 1. odstavka 6. člena Konvencije). Na vladi države, kjer naj bi prišlo do domnevne kršitve, leži, da poda ustrezno opravičilo.

81. Četudi je bil pravni problem enostaven, so se pojavili precejšnji problemi v zvezi z obsegom kriminalnih aktivnosti pritožnikov. [...]

82. Gospod in gosa Eckle nista ravno pospešila postopka, saj sta uporabljala raznovrstna sredstva in možnosti, tako da bi lahko že skoraj govorili o namernem zavlačevanju postopka.

Kakorkoli že, Komisija je pravilno poudarila, da 6. člen od pritožnika ne zahteva, naj sodeluje s sodnimi oblastmi. Zakoncema Eckle ni mogoče očitati, da sta uporabila vsa sredstva, ki jih domače pravo daje na razpolago. [...]

83. [...] Glavni očitki pritožnikov je bil, da so sodne oblasti vodile tri različne sklope preiskav in postopkov, namesto da bi jih združile.

Tudi Komisija je menila, da je dolžino postopkov v glavnem pripisati ravnanju sodnih oblasti. Vlada je temu nasprotovala.

84. Sodišče je prišlo tako kot Komisija do sklepa, da pristojne oblasti niso ravnale s potrebno skrbnostjo in hitrostjo.

Veliko število kaznivih dejanj, obravnavanih v preiskavi, je imelo učinek na njeno podaljšanje. Vlada se je sklicevala na lastno domače pravo, vendar Sodišča tudi s tem ni uspela prepričati. [...]

85. Pred Sodiščem je Vlada poudarila, da je bil primer zakoncev Eckle eden prvih večjih

primerov gospodarskega kriminala, še posebej za deželo Porenje-Pfalško [Rhineland-Pfalz]. Pristojnim oblastem je manjkalo izkušenj in načinov, da bi hitro in učinkovito preganjale ta tip kriminalitete.

Prišlo je tudi do vrste zakonodajnih in upravnih postopkov, ki naj bi to končali.

Sodišče razume, da so povzročile posebne oblike gospodarskega kriminala sodnim oblastem številne probleme, zlasti v zvezi s hitrim in gladkim potekom kazenskih postopkov. Priznava tudi napore Zvezne republike Nemčije na zakonodajnem in upravnem področju, da bi bilo takšno stanje odpravljeno.

Kljub temu Sodišče tem dejavnikom ne more pripisati odločilne teže. [...]

86. V luči vseh različnih dejavnikov je prišlo Sodišče do sklepa, da težave v preiskavi in vedenje pritožnikov ustrezno ne obrazloži, zakaj takšna dolžina postopkov. Vzrok je treba torej iskati v ravnanju sodnih oblasti.

88. Sodišče zavrača stališče Vlade in meni, da je prišlo v primeru postopka v Trierju do kršitve razumnega roka in s tem do kršitve 1. odstavka 6. člena Konvencije.

2. Postopek v Kölnu

89. Zadeva, preiskovana in obravnavana v Kölnu, je na začetku zadevala petnajst oseb in se je raztezala tudi v tujino. Ni šlo samo za goljufije, temveč tudi za lažni stečaj in davčno utajo. Tako kot Komisija je tudi Sodišče menilo, da gre za zapleteno zadevo.

90. Kot v Trierju sta gospod in gospa Eckle tudi tukaj upočasnila postopek s številnimi pritožbami in prošnjami, ki jih je pogosto spremljala zahteva po podaljšanju rokov za pripravo obrambe.

91. Pritožnika menita, da so za zamude krive samo sodne oblasti. Opozorila sta tudi na dejstvo, da ni prišlo do ločitve domnevnih goljufij in drugih domnevnih kaznivih dejanj.

Komisija je dolžino postopkov v glavnem pripisala samo načinu ravnanja sodnih oblasti. Poudarila je dolgo trajanje poizvedb, zakasnelo predložitev mnenja izvedencev in dejstvo, da je bil začetek glavne obravnave odložen brez pravega vzroka, kakor tudi, da bi lahko Deželno sodišče pregon ustavilo že veliko prej.

Vlada je takšnemu stališču nasprotovala.

92. Sodišče je kot Komisija prišlo do sklepa, da odgovorne oblasti niso ravnale s potrebno skrbnostjo in hitrostjo. Posebej poudarja, da so med obtožbo in obravnavo minila tri leta.

V zvezi z navedenim se je Vlada izgovarjala na veliko preobremenjenost Oddelka Deželnega sodišča v Kölnu, specializiranega za gospodarski kriminal. Navedla je več ukrepov, s katerimi je skušala preseči takšno stanje.

Sodišče je priznalo, da so si oblasti s povečanjem števila specialnih oddelkov z dveh na šest (od 1973 do 1977) prizadevale zmanjšati zaostanek nerešenih primerov pred Deželnim sodiščem. Sodišče je kljub temu menilo, da je prešlo preveč časa, da bi se to lahko opravičevalo z navedbami Vlade. [...]

93. Na temelju vseh naštetih dejavnikov je prišlo Sodišče do sklepa, da težave v preiskavi in vedenje pritožnikov niso bistveno vplivale na dolžino postopkov. Glavni vzrok je bilo ravnanje sodnih oblasti.

94. Prekinitev pregona, ki jo je septembra 1977 ob privolitvi pritožnikov odredilo Deželno sodišče v Kölnu, naj bi vplivala na njuno trditev, da sta bila žrtvi v zvezi s 25. členom Evropske konvencije o človekovih pravicah, vendar je bila zamuda oblasti tolikšna, da pritožnika nikakor nista izgubila statusa žrtev. Nasprotno, odločitev o prekinitvi, ki jo je predstavil Urad državnega tožilca, ne razkriva ničesar, kar bi kazalo, da je bila sprejeta zavoljo že prikazanih zamud.

Sodišče zavrača stališče Vlade in meni, da so postopki v Kölnu preseglili razumni rok ter da gre za kršitev 1. odstavka 6. člena.

95. [...]

II. Uporaba 50. člena Konvencije

96. Zagovorniki obeh pritožnikov so izpostavili, da bosta zakonca zahtevala odškodnino v skladu s 50. členom Konvencije glede na povzročeno škodo in nastale pravne stroške, če bo Sodišče ugotovilo kršitev Konvencije. Vlada glede tega ni zavzela nikakršnega stališča.

Sodišče meni, da to vprašanje trenutno še ni zrelo za odločitev in ga je prisiljeno odložiti, zavedajoč se možnosti sporazuma med pritožnikoma in njuno vlado.

Zavoljo navedenega (se) sodišče soglasno:

- pridružuje merilom, ki jih je navedla Vlada, vendar pa samo obrambo slednje zavrača po preučitvi podanih meril;

- odloča, da je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena Konvencije;

- odloča, da vprašanje o uporabi 50. člena Konvencije še ni zrelo za odločitev.

Zatorej:

- odlaga postavljeno vprašanje,

- vabi Komisijo, da poda Sodišču v roku dveh mesecev od izročitve te sodbe zapisane ugotovitve glede navedenega vprašanja ter zlasti, naj obvesti Sodišče, ali je prišlo do sporazumnega dogovora med pritožnikoma in nemško vlado,
- odlaga nadaljnji postopek in predsednika senata hkrati pooblašča, da uredi vse potrebno.